Η κρίση του σχολείου - Κρίση ανθρωπιάς (Σαράντος Καργάκος, συγγραφέας - ιστορικός)

Categories : ΚΟΙΝΩΝΙΑ

Date : 11 Σεπτεμβρίου, 2017

Με αφορμή την έναρξη του νέου σχολικού έτους...

Οι πολλὲς θεωρίες περί παιδείας ἔφαγαν τὴν ἔρμη τὴν παιδεία. Ποτέ ἄλλοτε στὴν ἱστορία δὲν εἴχαμε τόση συσσώρευση παιδαγωγικῶν θεωριῶν, τόσο μεγάλο ὄγκο συγγραφῶν, ἀλλὰ ποτὲ τὸ σχολεῖο δὲν ἦταν τόσο ἀναιμικὸ ὡς θεσμός. Σήμερα –καὶ τοῦτο τὸ σήμερα ἔχει διάρκεια πολλῶν δεκαετιῶν– θὰ ἦταν πιὸ σωστὸ νὰ μιλᾶμε ὄχι γιὰ σχολεῖο ἀλλὰ γιὰ μὴ σχολεῖο. Γιὰ πολλὰ παιδιὰ –καὶ μάλιστα προικισμένα παιδιὰ– τὸ σχολεῖο εἶναι ἕνα περιττὸ φορτίο, καὶ σ’ αὐτὸ συμφωνοῦν καὶ πολλοί γονεῖς. Τὰ σύγχρονα σχολεῖα στὸ βαθμὸ ποὺ ἐλέγχονται ἀπὸ τὴν πολιτεία δὲν ἔχουν προσωπικότητα, ἄρα δὲν βοηθοῦν σὲ τίποτα τὰ παιδιὰ νὰ διαμορφώσουν ὑγιῆ προσωπικότητα. Ἀπεναντίας, λόγῳ τῆς ἀτελοῦς λειτουργίας καὶ θολῶν κατευθύνσεων, δημιουργοῦν σὲ πολλὰ παιδιὰ μιὰ στρεβλὴ ἤ ἀχαμνὴ προσωπικότητα. Σὲ κάποια μάλιστα οὔτε κὰν προσωπικότητα ἀλλὰ προσωπεῖο. Τώρα μάλιστα μὲ τὴν ἐπέκταση τῶν ἠλεκτρονικῶν μαθησιακῶν ἐργαλειῶν, ποὺ ὑποκαθιστοῦν καὶ τὸ δάσκαλο καὶ τὸ βιβλίο, δὲν θὰ ἔχουμε νέες γενιὲς μὲ πρόσωπο, θὰ ἔχουμε ἀπρόσωπες ἐκφράσεις προσωπικότητας. Πλάσματα ποὺ θὰ λειτουργοῦν μὲ... βύσμα!

Ἀσφαλῶς τὸ παλαιότερο σχολεῖο ἦταν αὐστηρὸ –συχνότατα ὑπέρμετρα αὐστηρὸ– ἀλλὰ εἶχε μιὰ ἀποστολὴ καὶ ἔδινε στὰ παιδιὰ –πέρα ἀπὸ τὰ ἀναγκαῖα γιὰ τὰ τότε δεδομένα γνωστικὰ ἐφόδια– ἕναν σκοπό, ἕναν προορισμό. Ἀκόμη καὶ ἀγράμματοι γονεῖς ἔλεγαν –καί οἱ παλαιότεροι τὸ ἀκούγαμε συχνὰ– τοῦτο τὸ παιδαγωγικά εὐεργετικό: «***Θὰ στείλω τὸ παιδί μου στὸ σχολεῖο νὰ γίνει “ἄνθρωπος”*** ». Ἀφότου ἡ χρησιμοθηρία καὶ ὁ ὠφελιμισμὸς κυριάρχησαν στὴ ζωὴ μας, αὐτὸ ποὺ ἐνδιέφερε ἦταν ἡ μὲ κάθε τρόπο ἐπιτυχία, ἔστω κι ἄν τὸ παιδί γινόταν... ἀπάνθρωπο. Εὐτύχησα ἐπὶ 35 χρόνια νὰ διδάξω σὲ σχολεῖα –κυρίως σὲ φροντιστήρια– σὲ ἐφήβους ποὺ προορίζονταν γιὰ σχολὲς ὑψηλῶν ἀπαιτήσεων. Ὁ ρόλος μου ἦταν νὰ προγυμνάζω τὰ παιδιὰ γιὰ ὑψηλὲς βαθμολογικὲς ἐπιδόσεις. Ἤμουν ἕνας καλός «προπονητὴς» καὶ εἶχα χάρη στούς «ἀθλητὲς» μου - κατακτήσει πολλά πρωταθλήματα. Ποτὲ ὅμως δὲν ξέχασα τὸ ρόλο τοῦ παιδαγωγοῦ. Καὶ ἄν καμαρώνω γιὰ κάτι εἶναι γιὰ τοὺς παλιοὺς μου μαθητὲς ποὺ, ἄν καὶ ἔφθασαν ψηλὰ, δὲν τοὺς ἀπέλιπεν ἡ ἀνθρωπιὰ. Ἀλλ’ ἄν μὲ πλήγωνε τότε κάτι, καὶ μάλιστα πολύ βαθιὰ, ἦταν κάποιες συναντήσεις μὲ γονιούς. Ὅταν τοὺς ἔλεγα λόγια καλὰ γιὰ τὸ ἦθος τῶν παιδιῶν τους, μερικοὶ μοῦ ἀπαντοῦσαν κυνικὰ: «Δὲν μ’ ἐνδιαφέρουν αὐτὰ. Αὐτὸ ποὺ μ’ ἐνδιαφέρει εἶναι τὸ ἄν τὸ παιδί μου θὰ μπεῖ». Κι ἐγὼ συχνὰ - ἄν ὁ γονιὸς ἦταν

ἰδιαίτερα προκλητικὸς, ἔλεγα: «Ναὶ, θὰ μπεῖ. Ἀλλὰ τὸ ζήτημα εἶναι τὶ θὰ βγεῖ;». Ὑποχρεώθηκα κάποτε νὰ πῶ σ’ ἕνα νέο Ἀσκληπιάδη, ποὺ, λόγῳ ἐντόνου προβολῆς, εἶχε ἐξελιχθεῖ σὲ Σάυλωκ τῆς Ἰατρικῆς, τοῦτο τὸ λυπηρὸ: «Λυπᾶμαι βαθιὰ ποὺ συνέβαλα κάποτε στὴν ἐπιτυχία σου». Ὑπὸ τὴν καθοδήγησή μου εἶχε πάρει 20 στὸ μάθημα τῆς Ἐκθέσεως Ἰδεῶν, μόνο ποὺ τὶς ἰδέες ποὺ τοῦ δίδαξα ἐγώ, μόλις μπῆκε στὸ Πανεπιστήμιο, τὶς πέταξε μαζί μὲ τὰ ἀνθρώπινα μέλη ποὺ ἔκοβε!

Τὸ παλαιό σχολεῖο –τὸ ξαναλέμε– ἦταν αὐστηρὸ ἀλλὰ γιὰ τὸ σύνολο τῶν παιδιῶν ἦταν πολύ ἀγαπητό. Πρόσφατα μίλησα στὸ Αἰγάλεω μὲ τὴν εὐκαιρία τῆς παρουσιάσεως ἑνὸς βιβλίου παλαιοῦ συμμαθητῆ γιὰ τὴν περιώνυμη «Παράγκα» τῆς Ὁδοῦ Θηβῶν ἀπ’ ὅπου ἀποφοιτήσαμε σ’ ἕναν πολύ δύσκολο γιὰ τὴν πατρίδα μας καιρό. Εἶπα στὸ ἀκροατήριο: «Τὸ σχολεῖο αὐτὸ δὲν μοῦ ἐδίδαξε τίποτα· μοῦ ἔμαθε ὅμως τὰ πάντα». Κυρίως μοῦ ἔμαθε νὰ μὴ ζητῶ τίποτα ἀπό τοὺς γονεῖς μου, τίποτα ἀπό τὴν πολιτεία. Νὰ ζητῶ μόνο ἀπὸ τὸν ἑαυτό μου. Καὶ αὐτὸ τὸ μάθημα τὸ εἰσπράξαμε ὅλα τὰ τότε παιδιά. Προσφέραμε στὴ χώρα μας πολλὰ χωρίς νὰ ζητήσουμε τίποτα. Εἴχαμε περηφάνεια, ὅπως ἔλεγε ἕνα γλυκύτατο ἆσμα. Στὶς ἀρχὲς καὶ στὴ μέση τοῦ καλοκαιριοῦ εἶχα τὴ χαρὰ νὰ συναντηθῶ μὲ μιὰ ἀνθοδέσμη παλαιῶν μου μαθητριῶν ποὺ τὶς παρέλαβα κοριτσάκια 12 ἐτῶν τὸ 1965 καὶ τὶς δίδαξα ὥς τὶς 19 Μαρτίου 1969, ὅταν τὶς ἐγκατέλειψα ξαφνικὰ λόγῳ πολιτικῆς παρεμβολῆς. Τὶς ρώτησα: «Τὶ ἀπ’ ὅσα σᾶς ἔλεγα τότε, μπορεῖ ἀκόμη νὰ θυμᾶστε;». Καὶ τότε μία ἀπὸ αὐτὲς ἀποκρίθηκε: -«Οἱ καλοὶ βαθμοὶ δὲν κάνουν καὶ τὸν καλόν ἄνθρωπο».

Καί τότε, στὴ θύμηση αὐτὴ, βούρκωσαν τὰ μάτια μου...

(Πηγή: sarantoskargakos.gr*)*